

LLEIS PER A POBRES

Els cinc llibres de la Torà, que nosaltres anomenem Pentateuc, contenen a més del Decàleg (Ex 20,2-17) quatre grans codis legislatius, el de l'aliança (Ex 20,22-23,33), el deuteronomista (Dt 12-26), la llei de santedat (Lv 17-26) i el codi sacerdotal (Lv 1-16). La primera lectura d'aquest diumenge recull un petit fragment del primer (Ex 22, 21-27).

El punt de partida. El codi de l'Aliança s'ha d'entendre com un desplegament del Decàleg i com una conseqüència directa de l'aliança atorgada per Jahvè a Israel a la muntanya del Sinaí. Aquesta aliança/pacte estableix que, en correspondència a l'amor i la protecció de Déu, el poble d'Israel ha de comportar-se a tenor d'uns criteris, que posin de manifest l'amor i el respecte que Israel té pel seu Déu i aquests criteris estan concretats i exposats en els codis legislatius.

Els protagonistes. Quan Israel elabora els seus codis legislatius s'emmiralla en els grans codis de les cultures del seu entorn, el més famós el codi babiloni Hammurabi. En el cas del codi de l'Aliança s'hi troben lleis, que responen a situacions molt diverses; el text que comentem recull 4 disposicions de caràcter social on hi són presents els forasters o immigrants, gent pobre que no té propietats, ha de viure oferint-se per treballs temporals i objectiu fàcil de l'explotació i l'abús; evidentment necessiten protecció jurídica. Les viudes i els orfes apareixen en l'Antic Testament com un binomi de 2 col·lectius preferits de Déu i que mereixen especial protecció. Isaïes es queixa dels governants, que no els defensen (1,23). Curiosament a Dt 10,18; 16,11 i Jr 7,6 formen, com aquí, grup amb els forasters o immigrants. L'interès del codi de l'aliança per aquests col·lectius desfavorits posa en sintonia aquest codi amb l'esperit de la predicació profètica i amb el capítol 15 del Deuteronomi, molt sensibles a advertir de la temptació d'enriquir-se a costa de la pobresa dels altres; és en

aquest sentit que cal llegir la prohibició de cobrar interessos.

La motivació. Els dos primers capítols, que descriuen la opressió d'Israel a Egipte acaben dient que "els israelites gemegaven i cridaven des del fons del seu esclavatge i el seu clam va pujar fins a Déu, que va escoltar els seus gemecs" (Ex 2,23s). En el text, que comentem es fa menció dues vegades d'aquest clam dels oprimits amb que comença el llibre de l'Èxode i es fa una referència a l'experiència de ser immigrant en una terra estrangera.

Déu vol que la força i l'obligatorietat d'aquestes lleis no estigui en la grandesa i l'autoritat de qui ho mana, sinó que derivi de l'experiència del poble d'Israel. Si el redactor de l'Èxode hagués conegut la dita catalana, hauria escrit aquí: "El rector no es recorda de quan era escolà". Israel no pot oblidar que ell també va ser immigrant i oprimat i el fet d'haver estat alliberat per Jahvè d'aquella situació l'obliga a que no es repeteixi en cap moment i en cap circumstància la mateixa situació.

La reacció de Déu. Sembla desproporcionada i impròpia d'un Déu de qui el mateix llibre del Èxode dirà: "El Senyor Déu compassiu i benigne, lent per al càstig, fidel en l'amor" (34,6). Evidentment que aquest llenguatge aplica simbòlicament a Déu conductes i reaccions humanes. El que en el fons es vol dir són dues coses: aplicació de la llei del talió, ull per ull dent per dent (Ex 21,24; Mt5,38), la teva dona quedarà viuda i el teu fill orfe si no atens les viudes i els orfes. I la sorprenent brutalitat no vol dir altra cosa que, pel que pertoca a Déu, davant la opressió dels pobres i indefensos tolerància zero.

Diumenge 30 durant l'any
23 d'Octubre de 2011